अवधारणा पत्र

नेपाली समालोचना समसामयिक प्रवृत्ति र चुनौती

मई २-३, २०१८

नेपाली विभाग,भाषा अनि साहित्य सङ्काय, सिक्किम विश्वविद्यालय र नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, काठमाडौँको संयुक्त तत्वावधानमा आयोजित दुई दिवसीय अन्तर्राष्ट्रिय संगोष्ठी

वर्तमान उत्तरआधुनिक युगमा नेपाली समालोचनाको आफ्नै स्थान, मूल्य र मान्यता रहिआएको छ। विशेष गरी नेपाली समालोचनाले सैद्धान्तिक एवम् व्यावहारिक समालोचना पद्धत्ति अङ्गाल्न एउटा निश्चित विधागत स्वरूप प्राप्त गरिसकेको छ। सिङ्गो नेपाली साहित्यका विविध विधागत रचनाहरू माथिका समालोचनात्मक प्रयोग र प्राप्तिलाई हेर्दा नेपाली समालोचना धेरै विकसित देखिन्छ।

नेपाली समालोचनाको प्रारम्भिक बिन्दु मोतिराम भट्टको **कवि भानुभक्त आचार्यको जीवन चरित्र** (सन् 1891) -लाई मान्न सकिन्छ भने सन् 1942 मा *शारदा* पत्रिकामा रामकृष्ण शर्माको *अङ्ग्रेजी साहित्यको प्रभाव* शीर्षकको समालोचना छापिएपछि नै नेपाली समालोचनामा दोषदर्शनको परम्परा थालियो। यसरी नै सूर्यविक्रम ज्ञवालीबाट गुणदर्शनको परिपाटी बस्यो। नेपाली समालोचनामा गुण-दोष दर्शनको परम्परासँगसँगै आधुनिककाल सुरु भएको हो। बाबुराम आचार्यबाट साहित्येतिहासको खोज-अन्वेषणक्रम थालिएपछि नेपाली समालोचनाको फाँट अझ व्यापक हुन थाल्यो। नेपाली समालोचकहरूले पूर्वीय-पश्चिमी दुवै समालोचना पद्धतिको प्रयोग

गर्□ आइरहेका छन□ पूर्वीय–पश्चिमी समालोचना पद्धतिका ज्ञानबा□ कतिपय नेपाली सामालोचकहरू मौलिक नेपाली समालोचनाको मान्यता स्थापना गर्नपट्□ पनि अग्रसर भए। केही समालोचकहरूले ज्ञानानुशासनका विविध स्रोतहरूबा□ नव लेखनशैली, चिन्तन र प्रवृत्तिलाई मिश्रण गरी नेपाली समालोचनालाई उत्तरआधुनिक समालोचना पद्धतितर्फ डोऱ्याउने कार्य पनि गरेका छन□ शैलीवैज्ञानिक, नवमार्क्सवा□ी, परिवेश विमर्श, नारीवा□ी उत्तरउपनिवेशवा□ी, अन्तर्पाठात्मक, जनजातीय र □लित अवधारणामूलक पद्धतिका समालोचना लेखन वर्तमानमा धेरै लेखिएका छन□ आज नेपाली समालोचना विधा एउ□ा छुट्□ै अध्ययनको विषय बनेको छ भने यसका थुप्रै समस्या र चुनौतीहरू पनि छन□

माथिका यिनै विषयलाई केन्द्रक बनाएर ठोस निष्कर्ष प्राप्तिका लागि नेपाली विभाग, भाषा अनि साहित्य सङ्काय, सिक्किम विश्वविद्यालयले नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, काठमाडौंसँगको संयुक्त तत्वावधानमा **नेपाली समालोचना : समसामयिक प्रवृत्ति र चुनौती** शीर्षकमा □ुई □िवसीय अन्तर्राष्ट्रिय संगोष्ठी आयोजना गर्न लागिरहेको छ। विश्व समालोचना साहित्यको व्यापक परिप्रक्ष्यमा पूर्वीय र पश्चिमी समालोचनासम्बद्ध नयाँनयाँ प्रयोग, प्रविधि र पद्धतिमाथि पनि विमर्श गरी एउ□ा ठोस निष्कर्ष प्राप्त गरिने उद्□श्य यस संगोष्ठीले राखेको छ।

सम्पूर्ण संगोष्ठीपत्र नेपाली भाषामा लेखिएको हुनुपर्नेछ।

F

Concept Note

Nepali Literary Criticism : Current Trends and Challenges

May 2 and 3, 2018

Sikkim University, Gangtok in collaboration with Nepal Academy, Kathmandu

In the post-modern world, Nepali literary criticism has its own domain in the modern literary tradition. This domain is represented in both theory and criticism written by mainstream language critics. The efforts of critical writings by mainstream language writers in various genres have substantially contributed in a literary discourse of entire Nepali literature and created a shared national literary identity of both India and Nepal.

The Department of Nepali, School of Languages & Literature, Sikkim University in collaboration with Nepal Academy, Kathmandu is going to organize a Two-day International Seminar on **Nepali Literary Criticism : Current Trends and Challenges** to discuss the issues regarding challenges for writers and critics and also various ways to study different trends and movements of Nepali Literary Criticism.

The tradition of Nepali literary criticism begins from the trend of biographical criticism with the *biography of Poet Bhanu Bhakta Aacharya* (1891 A.D) by Motiram Bhatta. In this biographical writing, Motiram Bhatta clearly mentions that there are two types of poets – one is natural and the other is artificial. He regards Bhanu Bhakta as a pioneer poet of Nepali literature, because he is a natural poet. Since then, Nepali critics are proceeding to examine works of literature in many ways. Now it has become a veracious time to appraise the nature and function, forms and types of Nepali literary criticism.

The nature and function of literary criticism is to judge on works of literature and to examine its excellences and defects and finally to evaluate its artistic worth. However, it is not as simple as we think. In present situation of global village and cyber culture, our judgments are confronted with a host of conflicting views, theories and definitions. Therefore, in order to comprehend the diversity of literary criticism, the proposed seminar would encourage young scholars to present papers on various areas of criticism in all its forms and types —formalistic, impressionistic, biographical, theoretical, historical, evaluative, comparative, textual, psychological, sociological-marxist, archetypal, reader-response, gender or any form in which the Nepali literary criticism is reflected. Unlike the other genres of literature, criticism is also not far from readers. The enthusiastic participants in the seminar may render values of criticism and the present phenomenon will be reflected in the seminar.

The Seminar paper should be written in Nepali Language.